

אחד שאל רגע

1939 נכנס פרנקו על סוס לבן למרד ההרוסה, מלחמה מברק ברכה ו"מזל טוב" מידידיו — היטלר ומוסוליני. בא שלום על ספרד, שלום של דיכוי, מחנות עצורים, בתי סוהר מלאים. שלום של קברות, מיליון קברות ועוד קבר אחה, עמוק מאוד.

בספרד נקברה האשלייה הגדולה: הסולידריות של הנהגות התנועות השמאליות הדמוקרטיות.

כפיו הלוכה 1939 — מלחמת האזרחים בספרד. 1939 — פרוץ מלחמת העולם ה-2. הצלחות היטלר חזקו את פרנקו, אולם הוא לא התערב בגלוי ובשלמות במלחמה העולמית, היה פקח מדי, חכה לדעת מה יהיה. אחרי כל נצחון הוא שולח מכתבי ברכה היטלר, אבל אינו זו. רק את היכיזיה הכחולה שלו שלח לחזית הרוסית.

העונש היה קל. נצחון בגות הברית עורר תקוות בלב הדמוקרטים הספרדים בגולה, בתוך הארץ כמה תסיסה לשחרור. ארה"ב ואנגליה לא הסתירו שביעות רצונם מספרד וממדיניותה. ב-1946 קבל או"ם בקושי רב החלטת חרם דיפלומטי על ספרד. — התוצאה ההיחידה של נצחון הדמוקרטיה. פרנקו חייד, העונש היה קל, הזמן פועל למענו.

הקרח נמס. העולם נתפלג לפני גושים! מלחמה קרה. כל מדינה היפשה בני ברית, בסיסים, כוח אדם. דעת הקהל האנטיקומוניסטית הקיצונית בארה"ב ראתה בספרד של פרנקו בן ברית טבעי. המלחמה הקרה התחממה, הנסיכה את מחיצת הקרח החיצונית.

ונזאלה היתה הראשונה, ששיגרה שגריר למרדרי. אחריה — אורוגוואי, אפניסטן, הרביעית בתור — ארה"ב. בעקבותיה שלחו מדינות אירופה המערבית קבלת הדיפלומטים היתה סימן חיצוני לקרבה הפנימית הגדולה.

גנרליסימו פרנקו ובין 20 מיליון פרולטרים, הנושא: להם. **המוך והדיקטטור**

שטח ספרד 200.000 מילין מרובעים, רובו הרים, אדמה צחיחה, מחצבי מתכות. המכרות והמהפכה התעשייתית יצרו במאה האחרונה את המעמד הפרולטרי — נושא הרעיונות המהפכניים.

הבדלי מעמדות קיצוניים ביותר. נוצר מתח מהפכני עצום. נוסף לאלה — הבסקים והקטלונים השואפים לשחרור לאומי, לאוטונומיה. אחרי מלחמת העולם ה-1 — זמן המהפכות באי-רופה, הוכרח המלך הספרדי למסור מלאכת השלטון ליד חוקה — ידו של פרימו דה ריברה.

עד 1930 שלט הדיקטטור. סבלנות ההמונים פקעה. פרימו דה ריברה ברח יחד עם המלך. חוקמה הרפובליקה הספרדית. שנותיה הראשונות קשות מאוד — שנות המשבר העולמי, תגודות תמידיות, מעשי חבלה. 1936 עלתה החזית העממית לשלטון — תנועת אי-חוד שמאלית בין הקומוניסטים והסוציאליסטים — כיוון שמאלי ברור להמוני ספרד ולמדינה.

הרבה צעקות, פחות מעשים. אותה שנה, ב-1936, מרד פרנקו במשטר הרפובליקה. כאן תחילתו של הקרב בין פרנקו ובין 20 מיליונים אזרחים ספרדים. הקצין האריסטוקרטי המוכשר שגורש מתפקידו עם עליית החזית העממית לשלטון, בא לחצייהאי עם צבא מרוקאנים גדול שגייס בצפון אפריקה. חתה לו מפלגת מחתרת — קדר קצינים מהנוער בורגי והאריסטוקרטי

מארגנה — בנו של הדיקטטור פרימו דה ריברה, חתה לו אידיאה — פשיזם ספרדי — פלנגה. שלוש השנים הבאות הפכו את ספרד לטובה קטל הרוס, שומם, מכוסה חללים ודם.

ברלין ורומא עזרו בהתלהבות רבה לדיקטטור החדש, בעצות ובנשק. הרפובליקה נשארה מבודדת, רק רוסיה עזרה, אבל במעט מאוד, בשל הריחוק הגיאוגרפי. צרפת בה עמד ליאון בלוס הסוציאליסט בראש ממשלת החזית העממית נשארה בצד, אנגליה ה"פרוגרסיבית" הגיעה ראש השלטון החוקי בספרד לחם על קיומו בודד. טייסי גרינג הפציצו את ערי הרפובליקה — העולם ראה במי עורפל את עתידו הקרוב. אלא שהרפובליקה החזיקה מעמד. חייליה, פועליה, אזרחיה, נלחמו בלי ציוד, מלחמת גבורה. מכל העולם באו אנשי הגופים השמאליים לעזרת ספרד הדמוקרטית — הבריגדה הבינלאומית. הדיכוייה הפשיסטית של "מתנדבים" — החץ השחור הוכתה קשה. לדע קצר נדמה; הדמוקרטיה תנצח.

אולם מאבק בלתי פוסק התחולל בתוך המטה הרפובליקאי — לאומנים, תנועות פוליטיות, שמאליות ומרכזיות, אידיאליסטים של הבריגדה, גרעין מלוכד קומוניסטי, איבה חולנית כתוצאה מאי אמון. כל זה עזר לפרנקו, נוסף לצידו העצום שקבל מהיטלר.

עד סוף לבן. מלחמת גבורים, רובים, אצבעות דינמיט — נגד טנאים. העולם הדמוקרטי הסתכל, ידיו בכיסים. במרץ

שעות הבוקר המ אחרות של ה-12 במרס, הפ" ריע צלצול הטלפון את מהלך ה שיגרה בפראדו, ארמונו המהודר של פרנ" צ'סקו פרנקו במרדרי. היתה זאת שיחה ממשרד המושל האזרחי של ברצלונה.

"אקסלנסה? ! (הוד מעלתו?) כאן מדבר אדוארדו אל" גריה. המצב רציני ביותר. ההמונים מתקיפים את כוחות הב" טחון. הפעם אלו מהומות גדולות. אני מחכה להוראות..."

גנרליסימו פרנז'סקו פרנקו, אדונה האדיר של ספרד הפ" סיקו ברוגו: "שוב הקומוניסטים הארורים הללו"

אולם דייגו לופו, אורח ברצלונה, סנדלר ואב לשלשה יל- דים, אינו קומוניסט. הפוליטיקה אינה מענינת אותו. הוא עמד ליד החשמלית, שעזר להפוך, צעק לעומת השוטרם: "אני רעב. תנו לי לאכול"

לא שקטים. פרנקו, אלגריה, העתונים שלהם אמרו, כי לופו הוטס על-ידי הסוכנים של מוסקבה. בלונדון רומזים העתונים רמזים עדינים, שהאשמים האמיתיים אינם אלא פורשים מן הפלנגה. מפלגת השלטון הפשיסטית:

אך לופו אינו יודע מי מסית אותו. זה גם לא איכפת ביותר. הוא רוצה אוכל.

כמקום גדולה, גאווה. ספרד במשפחת האומות האיר" פאיות דומה לעשיר שירד מגדולתו, נשאר גאה בצל גבול ההרים הפירנאים, צופה בים את עברו המפואר. הימים הגדולים עברו. ב-100 השנים האחרונות אין ספרד חולמת על כיבוש העולם, עסקים פנימיים מסוככים לפנייה, רוצה לצאת בשחי משקל מחיק המהפכות, מבין התמוטטות משטרים, שפיכות דמים. התופעה האחרונה — קרב בין

גנרליסימו פרנקו

בשנה האחרונה בנו בספרד בסיסים גדולים. משלחות אזרחיות וצבאיות של ארה"ב עזרו לבנות ולחזק את